
HISTORIA

Gjimnazi i përgjithshëm (2 orë në javë, 74 orë në vit)

HYRJE

Në lëndën e historisë synohet që nxënësit të avancojnë njohuritë për rrjedhojat e zhvillimeve të përgjithshme shoqërore historike dhe të zhvillojnë shkathtësitë për jetën e tyre të përditshme. Pretendohet që përmes lëndës së historisë të formësohet personaliteti i nxënësve në aspektin shoqëror, politik, kulturor, fetar, human, demokratik etj.

QËLLIMET

Programi mësimor i lëndës së historisë ka për qëllim:

- Zhvillimin e aftësive të nxënësve për të kuptuar dhe analizuar ligjshmëritë e proceseve shoqërore, organizimin, funksionimin dhe zhvillimin e shoqërisë njerëzore nga Kongresi i Vjenës (1814) deri në fundin e Luftës së Parë Botërore.
- Aftësimin e nxënësve për të analizuar dhe krahasuar mënyrën e jetesës, të menduarit, zhvillimin ekonomik, politik, shoqëror, të arriturat shkencore në shekullin XIX dhe në fillim të shekullit XX.
- Aftësimin e nxënësve për të analizuar rolin e personaliteteve që kanë lënë gjurmë në histori si dhe veprave të mëdha që ndikuan në kahet e zhvillimit të shoqërisë njerëzore.
- Zhvillimin e të menduarit kritik për shkaqet dhe pasojat e luftërave dhe ngjarjeve të tjera të rëndësishme që e karakterizojnë këtë periudhë.
- Aftësimin e nxënësve mbi rolin dhe rëndësinë e burimeve historike, interpretimin dhe përpunimin e tyre si vlerë më e lartë arsimore për lëndën e historisë, për të arritur rezultate të dobishme dhe afatgjata.

OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM DHE SPECIFIKË

Nxënësit duhet të jetë në gjendje:

Të njohin

- Zhvillimet e përgjithshme shoqërore dhe ligjshmëritë e këtyre zhvillimeve gjatë shekullit XIX dhe në dekadat e para të shekullit XX.

Të kuptojnë

- Domethëniet e termave dhe konceptet kryesore për ngjarjet e kësaj periudhe dhe mënyrën se si ato janë interpretuar nga ana e historianëve, shkrimtarëve, politikanëve, mediave etj.

Të identifikojnë

- Personalitetet më të shquara politike, kulturore, arsimore, shkencore etj., të këtyre periudhave nga historia kombëtare, rajonale e botërore.

Të analizojnë

- Format e organizimeve shoqërore dhe shtetërore, jetën e njerëzve, zhvillimin e kulturave dhe besimeve në vend, rajon, Evropë e më gjerë.
- Pikëpamjet e ndryshme për çështje të ndryshme historike dhe të nxjerrin përfundime të vërteta për çështjet kontrastive me qëllim të krijimit të një pikëpamje më të balancuar për të tashmen dhe perspektivë reale për të ardhmen.

Të vlerësojnë

- Rolin e shteteve dhe institucioneve vendore e ndërkombëtare në avancimet e proceseve shoqërore.
- Ngjarjet historike që ndikuan negativisht në zhvillimin shoqëror, në mënyrë që ato të mos përsëriten.

Të zhvillojnë qëndrime dhe vlera

- Të çmojnë të arriturat dhe vlerat humane të shoqërisë njerëzore gjatë shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.
- Sendëtojnë ndjenjën dhe nevojën e mirëkuptimit, bashkëpunimit dhe kultivimit të marrëdhënieve demokratike.
- Respektimin e dallimeve (klasore, gjinore, etnike, kulturore, religjioze etj.) në shoqëri.
- Për ruajtjen e trashëgimisë arkeologjike, ruajtjen e monumenteve kulturo-historike, muzeve, arkivave, bibliotekave etj., si pasuri kombëtare e njerëzore në përgjithësi.

GJIMNAZI I PËRGJITHSHËM

2 x 37 = 74 orë në vit (55 orë zhvillim, 4 orë në dispozicion dhe 15 orë përsëritje)

Kategoria	Nënkategoria	Përmbajtjet programore	Rezultatet e pritshme	Ndërlidhjet programore
IV. KOHA E RE	3. Evropa gjatë Kohës së Re	<i>Nxënësit duhet të mësojnë për:</i> Evropa në shekullin XIX , deri në Krizën Lindore Kongresi i Vjenës dhe Lidhja e Shenjtë. Anglia në vitet 1815-1871. Franca në vitet 1815-1871. Gjermania në vitet 1815-1871. Italia në vitet 1815-1871 Austro-Hungaria nga Kongresi i Vjenës e deri te Kriza Lindore. Rusia në shekullin XIX deri te Kriza Lindore. (7 orë)	<i>Nxënësit:</i> - Njohin vendimet e Kongresit të Vjenës dhe rrjedhojat e tyre për vendet evropiane. - Kuptojnë rrethanat dhe zhvillimet e përgjithshme në vendet kryesore evropiane në atë kohë. - Analizojnë shkaqet, rrjedhojat dhe ndikimin e Revolucionit të vitit 1848 në Evropë. - Analizojnë dhe vlerësojnë ndryshimet në Francë dhe rëndësinë e bashkimit të Gjermanisë dhe të Italisë.	<i>Me:</i> Gjeografinë, ekonominë, filozofinë, letërsinë etj.
IV. KOHA E RE	6. Arsimi, kultura shkenca dhe teknika	Idetë liberale Zhvillimi i ideve liberale në Evropë. Të arriturat në: shkencë, teknikë dhe kulturë në shekullin XIX. (2 orë)	- Kuptojnë rrethanat e zhvillimit të ideve liberale dhe ndikimin e tyre. - Çmojnë dhe vlerësojnë të arriturat shkencor-teknike dhe kulturore të shekullit XIX.	Gjeografinë, ekonominë, filozofinë, sociologjinë, letërsinë etj.

<p>IV. KOHA E RE</p>	<p>4. Perandoria Osmane dhe Ballkani gjatë Kohës së Re</p>	<p>Perandoria Osmane dhe Ballkani gjatë Kohës së Re Perandoria Osmane në shekullin XIX deri më 1878. Luftërat çlirimtare në: Greqi, Serbi e Mal të Zi. Luftërat çlirimtare në Rumani dhe në Bullgari. Shqipëria në periudhën e Tanzimatit. Fillet e Rilindjes Kombëtare Shqiptare. Krizat Lindore e viteve `70 dhe rreziku i copëtimit të tokave shqiptare. Formimi i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit. Lufta e Lidhjes për ruajtjen e tërësisë së tokave shqiptare. Qeveria e Përkohshme e Lidhjes Shqiptare të Prizrenit. Lidhja Shqiptare e Pejës.</p> <p>(10 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kuptojnë rrethanat e gjithmbarshme të zhvillimit politik e ekonomik të Perandorisë Osmane dhe reflektimet e saj në Ballkan. - Analizojnë rrethanat e luftërave çlirimtare të popujve të Ballkanit për liri kombëtare. - Mund të flasin në mënyrë të argumentuar për pozitën e popullit shqiptar në atë kohë. - Analizojnë rrethanat që rrezikonin copëtimin e tokave shqiptare. - Çmojnë dhe vlerësojnë Lëvizjen Kombëtare Shqiptare, Lidhjen Shqiptare të Prizrenit, Lidhjen e Pejës. - Kuptojnë dhe vlerësojnë rolin e personaliteteve kombëtare në Lëvizjen Kombëtare. 	<p>Gjeografinë, ekonominë, filozofinë, letërsinë, artin etj.</p>
<p>IV. KOHA E RE</p>	<p>6. Arsimi, kultura shkenca dhe teknika</p>	<p>Arsimi dhe kultura Arsimi dhe kultura gjatë fazës së parë të Lëvizjes Kombëtare. Arsimi dhe kultura shqiptare gjatë Lidhjes së Prizrenit. Përhapja e shkollës kombëtare dhe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikojnë të arriturat kryesore në lëmin e arsimit dhe të kulturës kombëtare gjatë asaj kohe. - Krahasojnë zhvillimet arsimore e kulturore dhe ndikimet e tyre të popullit shqiptar. 	<p>Gjeografinë, ekonominë, filozofinë, letërsinë, artin etj.</p>

		<p>letërsisë shqiptare pas Lidhjes së Prizrenit.</p> <p>Monumentet kulturo-historike të shekullit XIX dhe të fillimit të shekullit XX.</p> <p>(4 orë)</p>	<p>- Identifikojnë monumentet kulturo-historike kryesore të asaj periudhe dhe vlerësojnë rëndësinë e tyre.</p>	
IV. KOHA E RE	5. Azia, Afrika dhe Amerika gjatë Kohës së Re	<p>Azia, Afrika dhe Amerika gjatë Kohës së Re</p> <p>Lufta civile në SHBA.</p> <p>SHBA-të pas luftës civile.</p> <p>Amerika Latine në shekullin XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>Kina , Japonia dhe India në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>Afrika në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>(5 orë)</p>	<p>- Njohin zhvillimet e përgjithshme në SHBA, Amerikën Latine, Azi dhe Afrikë në shekullin XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>- Dallojnë veçoritë kryesore të këtyre vendeve.</p> <p>- Krahasojnë rrjedhojat ekonomike politike në këto vende me ato evropiane.</p>	Gjeografinë, artinë, filozofinë, letërsinë etj.
IV. KOHA E RE	3. Evropa gjatë Kohës së Re	<p>Evropa në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>Gjermania, Anglia, Franca, Rusia, Austro-Hungaria dhe Italia në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>(5 orë)</p>	<p>- Kuptojnë rrethanat e përgjithshme në vendet kryesore evropiane në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>- Analizojnë veçoritë dalluese zhvillimore në këto vende.</p>	Gjeografinë, ekonominë, shkencat juridike, sociologjinë, filozofinë, artin, letërsinë etj.

<p>IV. KOHA E RE</p>	<p>4. Perandoria Osmane dhe Ballkani gjatë Kohës së Re</p>	<p>Perandoria Osmane dhe Ballkani në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX. Perandoria Osmane në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX. Serbia, Mali i Zi dhe Maqedonia në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX. Greqia në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX. Bullgaria dhe Rumania në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX</p> <p>(4 orë)</p>	<p>- Mund të diskutojnë me argumente për rrethanat e përgjithshme në Perandorinë Osmane dhe pozitën e popujve dhe shteteve të Ballkanit në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p>	<p>Gjeografinë, ekonominë, shkencat juridike, artin, muzikën, letërsinë, gjuhën etj.</p>
<p>IV. KOHA E RE</p>	<p>6. Arsimi, kultura shkenca dhe teknika</p>	<p>Arsimi dhe kultura Arsimi dhe kultura te popujt e Ballkanit në fund të shekullit XIX dhe në fillim të shekullit XX.</p> <p>(1 orë)</p>	<p>- Identifikojnë të arriturat kryesore në arsim dhe kulturë te popujt e Ballkanit.</p>	<p>Edukatën qytetare, gjuhën, letërsinë, artin, muzikën etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>1. Bota në fillim të shekullit XX</p>	<p>Shqiptarët në fillim të shekullit XX Lëvizja Kombëtare në vitet 1901-1908 Lëvizja Kombëtare në vitet 1909-1911.</p>	<p>- Dallojnë fazat e zhvillimeve të Lëvizjes Kombëtare Shqiptare dhe kryengritjet antiosmane që karakterizojnë vitet e para të shekullit</p>	<p>Gjeografinë, ekonominë, shkencat juridike, artin, muzikën,</p>

		<p>Kryengritja e përgjithshme shqiptare e vitit 1912. Luftërat Ballkanike (1912-1913). Shpallja e Pavarësisë së Shqipërisë dhe veprimtaria kombëtare e Qeverisë së Vlorës. Konferenca e Ambasadorëve në Londër dhe pasojat e saj për shqiptarët. Shqipëria gjatë regjimit të Princ Vilhem Vidit. Lëvizja atdhetare në mërgim.</p> <p>(8 orë)</p>	<p>XX. - Analizojnë shkaqet dhe pasojat e Luftërave Ballkanike. - Kuptojnë rrethanat dhe vlerësojnë rëndësinë e shpalljes së Pavarësisë së Shqipërisë për popullin shqiptar. - Gjykojnë rreth vendimeve të Konferencës së Ambasadorëve në Londër dhe pasojat që patën ato për popullin shqiptar. - Mund të përshkruaj karakteristikat e regjimit të Princ Vidit dhe arsyet e largimit të tij nga Shqipëria.</p>	<p>letërsinë, gjuhën etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>1. Bota në fillim të shekullit XX</p>	<p>Lufta e Parë Botërore Marrëdhëniet ndërkombëtare në prag të Luftës së Parë Botërore. Lufta e Parë Botërore (1914-1916). Hyrja e SHBA-ve në luftë dhe përfundimi i saj (1917-1918). Shqipëria gjatë Luftës së Parë Botërore. Kosova dhe viset e tjera shqiptare gjatë Luftës së Parë Botërore.</p> <p>(5 orë)</p>	<p>- Janë në gjendje të interpretojnë arsyet e shpërthimit të Luftës së Parë Botërore. - Dallojnë veprimet kryesore ushtarake, politike e diplomatike të Fuqive të Mëdha gjatë Luftës së Parë Botërore. - Përshkruajnë pozitën e shqiptarëve gjatë Luftës së Parë Botërore. - Analizojnë dëmet që solli Lufta e Parë Botërore për njerëzimin në përgjithësi dhe për shqiptarët në veçanti.</p>	<p>Gjeografinë, edukatën qytetare, shkencat juridike, artin, letërsinë etj.</p>

V. KOHA BASHKËKOHORE	5. Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë gjatë shekullit XX	Arsimi, kultura, shkenca, teknika Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë në fillim të shekullit XX. Zhvillimi i arsimit te shqiptarët në fillim të shekullit XX. Letërsia dhe arti shqiptar në fillim të shekullit XX. (4 orë)	- Vlerësojnë të arritura në kulturë, shkencë e teknikë në aspektin e përgjithshëm dhe kombëtar që pati në fillim të shekullit XX.	Gjeografinë, ekonominë, filozofinë, sociologjinë, letërsinë, artin, muzikën, teknologjinë etj.
-------------------------------------	--	---	---	--

Vërejtje: 4 orë mësimore janë në dispozicion të arsimtarit që sipas dëshirës dhe interesimit të nxënësve të kenë mundësi për të zgjedhur ndojnë njësi mësimore në kuadër të përmbajtjeve programore, historisë lokale etj. Mund të realizohet edhe vizitë ndonjë institucioni-vendi kulturo-historik (arkivave, muzeve, bibliotekave, instituteve, monumenteve etj.

HISTORI

Gjimnazi i shkencave shoqërore (3 orë në javë, 99 orë në vit)

QËLLIMET

Programi mësimor i historisë ka për qëllim:

- Aftësimin e nxënësve për të kuptuar dhe analizuar ligjshmëritë e proceseve shoqërore, organizimin, funksionimin dhe zhvillimin e shoqërisë njerëzore nga Lufta e Parë Botërore deri më sot.
- Zhvillimin e aftësive të nxënësve për të analizuar dhe krahasuar mënyrën e jetesës, të menduarit, zhvillimit ekonomik, politik, shoqëror, të arriturve shkencore të njerëzimit gjatë shekullit XX.
- Aftësimin e nxënësve për të kuptuar rolin e personaliteteve dhe ndikimin e tyre në kahet e zhvillimit të shoqërisë njerëzore.
- Të gjykuarit drejt për shkaqet, rrjedhojat dhe pasojat e luftërave, ndryshimet shoqërore që sollën revolucionet etj.

OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM DHE SPECIFIKË

Nxënësi duhet të jenë në gjendje:

Të njohë

- Kronologjinë e zhvillimeve të ngjarjeve më kryesore nga historia e vendit, rajonit dhe e botës Lufta e Parë Botërore deri më sot.
- Proceset dhe ligjshmëritë e zhvillimeve të përgjithshme shoqërore ekonomike, politike, kulturore, religjioze etj.

Të kuptojë

- Shkaqet dhe faktorët kryesorë që ndikuan në thyerjet e mëdha shoqërore dhe avancimet demokratike gjatë kësaj periudhe.
- Rëndësinë e të arriturave shkencore dhe teknike dhe ndikimin e tyre për përparimin e përgjithshëm të shoqërisë njerëzore në këtë periudhë.

Të analizojnë

- Faktorët që ndikuan në zhvillimet e proceseve shoqërore gjatë kësaj periudhe.
- Pikëpamjet e ndryshme për ngjarjet me rëndësi të veçantë, duke u mbështetur në burime historike.

Të vlerësojnë

- Rolin e shteteve dhe të institucioneve vendore e ndërkombëtare në avancimet e proceseve shoqërore.
- Ngjarjet historike që ndikuan negativisht në zhvillimin shoqëror, në mënyrë që ato të mos përsëriten.
- Kontributin e personaliteteve kryesore të vendit, të rajonit dhe të botës.

Të zhvillojnë qëndrime dhe vlera

- Të çmojnë të arriturat dhe vlerat e shoqërisë njerëzore gjatë shekullit XX.
- Sendërtojnë ndjenjën dhe nevojën e mirëkputimit, bashkëpunimit dhe kultivimit të marrëdhënieve demokratike.
- Respektimin e dallimeve (klasore, gjinore, etnike, kulturore, religjioze etj.) në shoqëri
- Për ruajtjen e trashëgimisë arkeologjike, ruajtjen e monumenteve kulturo-historike, muzeve, arkivave, bibliotekave etj., si pasuri kombëtare e njerëzore në përgjithësi.

GJIMNAZI I SHKENCAVE SHOQËRORE

3 x 33 = 99 orë në vit (81 orë zhvillim, 4 orë në dispozicion dhe 14 orë përsëritje)

Kategoria	Nënkategoria	Përmbajtjet programore	Rezultatet e pritshme	Ndërlidhjet programore
V. KOHA BASHKËKOHORE	1. Bota në fillim të shekullit XX	<p><i>Nxënësit duhet të mësojnë për:</i></p> <p>Lufta e Parë Botërore Marrëdhëniet ndërkombëtare para Luftës së Parë Botërore. Lufta e Parë Botërore (1914-1916). Hyrja e SHBA-ve në luftë dhe përfundimi i luftës (1917-1918). Revolucioni i Tetorit dhe ndikimi i tij. Shqipëria gjatë Luftës së Parë Botërore. Kosova dhe viset e tjera shqiptare gjatë Luftës së Parë Botërore. Shqipëria në mbarim të Luftës së Parë Botërore. Lufta për çlirimin e krahinave të pushtuara nga Italia dhe Mbretëria Serbo-Kroato-Sllovene (SKS). Kongresi Kombëtarë i Lushnjës. Ripushtimi serb i Kosovës dhe lufta për çlirim dhe bashkim kombëtar.</p> <p>(10 orë)</p>	<p><i>Nxënësit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Janë në gjendje të interpretojnë rrethanat që çuan në shpërthimin e Luftës së Parë Botërore. - Dallojnë veprimet kryesore ushtarake, politike e diplomatike të Fuqive të Mëdha gjatë Luftës së Parë Botërore. - Përshkruajnë pozitën e shqiptarëve gjatë Luftës së Parë Botërore. - Shpjegojnë arsyet e shpërthimit të Revolucionit të Tetorit në Rusi dhe ndikimet që pati ai. - Kuptojnë rëndësinë e Kongresit të Lushnjës dhe luftërave për ruajtjen e trojeve shqiptare nga copëtimi. - Vlerësojnë pozitën e Kosovës në fundin e Luftës së Parë Botërore. - Analizojnë dëmet që solli Lufta e Parë Botërore për njerëzimin në përgjithësi dhe për shqiptarët në veçanti. 	<p><i>Me:</i></p> <p>Gjeografinë, fizikën, matematikën, biologjinë etj.</p>

<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>2. Bota midis dy luftërave botërore</p>	<p>Bota midis Dy Luftërave Botërore Paqja e Versajës dhe Lidhja e Kombeve. Evropa midis dy luftërave botërore (Britania e Madhe në vitet 1918-1939, Franca në vitet 1918-1939, Italia në vitet 1918-1925, Italia në vitet 1926-1939, Gjermania në vitet 1918-1933, Gjermania në vitet 1934-1939, Spanja në vitet 1918-1939, Turqia midis dy luftërave botërore, Bashkimi i Republikave Socialiste Sovjetike-BRSS 1918-1939, Vendet Skandinave midis dy luftërave botërore). Amerika, Azia dhe Afrika midis dy luftërave botërore (SHBA midis dy luftërave botërore, Amerika Latine midis dy luftërave botërore, Kina dhe Japonia midis dy luftërave botërore, India midis dy luftërave botërore, Vendet Afrikane në vitet 1918-1939). (16 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kuptojnë vendimet e Konferencës së Paqes në Versajë dhe rrjedhojat e tyre. - Vlerësojnë rolin e Lidhjes së Kombeve. - Analizojnë situatën e brendshme dhe rolin ndërkombëtar të shteteve kryesore botërore si (SHBA, Britania e Madhe, Franca, Italia, Gjermania, Spanja, Turqia, BRSS). - Kanë njohuri dhe mund të diskutojnë me argumente për pozitën dhe rolin e vendeve skandinave, Kinës, Indisë, Japonisë, vendeve të Amerikës Latine e të vendeve të Afrikës. - Dallojnë të arriturat kryesore ekonomike mes dy luftërave botërore. 	<p>Gjeografinë, edukatën qytetare, artin etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>5. Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë gjatë shekullit XX</p>	<p>Të arriturat shkencore, teknike e kulturore Të arriturat në shkencë e teknikë. Zhvillimi i arsimit, kulturës dhe artit mes dy luftërave botërore. (2 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kuptojnë për të arriturat kryesore shkencoro-teknike dhe kulturore mes dy luftërave botërore. - Vlerësojnë të arriturat shkencoro-teknike dhe kulturore mes dy luftërave botërore. 	<p>Letërsinë, gjeografinë, edukatë qytetare etj.</p>

<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>2. Bota midis dy luftërave Botërore</p>	<p>Balkani midis dy luftërave botërore Shqipëria në vitet 1920-1923. Revolucioni i vitit 1924 në Shqipëri. Shqipëria gjatë sundimit të Ahmet Zogut. Shqipëria në vitet e Krizës Ekono- mike Botërore (1929-1933) Jugosllavia midis dy luftërave botërore. Pozita e shqiptarëve në Kosovë dhe viset e tjera shqiptare në Jugosllavi midis dy luftërave botërore. Qëndresa e shqiptarëve kundër dhunës jugosllave. Greqia midis dy luftërave botërore. Rumania dhe Bullgaria midis dy luftërave botërore. (9 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kuptojnë pozitën e popujve të Ballkanit mes dy luftërave botërore në përgjithësi dhe të popullit shqiptar në veçanti. - Analizojnë rrjedhojat e përgjithshme të shteteve ballkanike në atë periudhë. - Mund të diskutojnë me argumente për periudhën e sundimit të Ahmet Zogut në Shqipëri. - Vlerësojnë rrethanat në të cilat u zhvillua, dhe ndikimet që pati Revolucioni i Qershorit 1924. - Përshkruajnë pozitën e Kosovës në atë kohë, gjendjen e popullsisë shqiptare dhe luftën e tyre për ruajtjen e identitetit dhe integritetit nga përpjekjet për shkombëtarizim. 	<p>Letërsinë, gjeografinë, edukatën qytetare, artin, muzikën, filozofinë, teknologjinë etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>5. Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë gjatë shekullit XX</p>	<p>Arsimi dhe kultura Arsimi dhe kultura në Shqipëri mes dy luftërave botërore. Arsimi dhe kultura në Kosovë mes dy luftërave botërore. (2 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kuptojnë për të arriturat kryesore arsimore e kulturore të popullit shqiptar mes dy luftërave botërore. - Vlerësojnë dhe çmojnë ato të arritura. 	<p>Gjeografinë, letërsinë, edukatën qytetare etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>3. Bota gjatë Luftës së Dytë Botërore</p>	<p>Lufta e Dytë Botërore Bota në prag të Luftës së Dytë Botërore.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Janë në gjendje të interpretojnë rrethanat që çuan në shpërthimit të Luftës së Dytë Botërore. 	<p>Gjeografinë, letërsinë, edukatën</p>

		<p>Fillimi dhe zhvillimet e Luftës së Dytë Botërore në vitet 1939-1941. Lufta e Dytë Botërore 1941-1943. Lufta e Dytë Botërore 1944-1945. Pushtimi italiano- fashist i Shqipërisë dhe lufta e popullit shqiptar kundër tij (1939-1943). Pushtimi gjermano- nazist i Shqipërisë dhe lufta e popullit shqiptar kundër tij. Çlirimi i Shqipërisë. Lufta antifashiste në Kosovë (1941-1943). Lufta antifashiste në Kosovë (1943-1944). Ripushtimi jugosllav i Kosovës (1945). Pasojat e Luftës së Dytë Botërore. Holokausti.</p> <p>(12 orë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dallojnë veprimet kryesore ushtarake, politike e diplomatike të Fuqive të Mëdha gjatë Luftës së Dytë Botërore. - Përshkruajnë pozitën e Shqipërisë gjatë Luftës së Dytë Botërore, pushtimin Italiano-fashist dhe gjermano-nazist. - Vlerësojnë dhe çmojnë rolin e Luftës Nacional Çlirimtare të popullit shqiptar. - Dallojnë qëndrimet dhe pikëpamjet e forcave kryesore politike e ushtarake të shqiptarëve gjatë Luftës së Dytë Botërore. - Vlerësojnë pozitën e Kosovës gjatë Luftës së Dytë Botërore dhe luftën antifashiste. - Kuptojnë dhe nxjerrin përfundime për ripushtimin jugosllav të Kosovës. - Analizojnë dëmet që solli Lufta e Dytë Botërore për njerëzimin në përgjithësi dhe për shqiptarët në veçanti. - Mund të diskutojnë me argumente për tmerret e Holokaustit dhe ndikimin e saj në vetëdijen e njerëzimit për angazhimin kundër luftërave. 	<p>qytetare, artin, ekonominë etj.</p>
--	--	---	---	---

<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>5. Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë gjatë shekullit XX</p>	<p>Arsimi, kultura Arsimi dhe kultura në Kosovë gjatë Luftës së Dytë Botërore. (1 orë)</p>	<p>- Përshkruajnë situatën në të cilën pati zhvillime në arsim e kulturë në atë kohë.</p>	<p>Gjeografinë, letërsinë, edukatën qytetare, artin etj.</p>
<p>V. KOHA BASHKËKOHORE</p>	<p>4. Bota pas Luftës së Dytë Botërore</p>	<p>Bota pas Luftës së Dytë Botërore Situata ndërkombëtare dhe Lufta e Ftohtë. SHBA në vitet 1945-1990. Britania e Madhe në vitet 1945-1990. Franca në vitet 1945-1990. Gjermania në vitet 1945-1990. Italia në vitet 1945-1990. BRSS në vitet 1945-1990. Vendet e Evropës Lindore pas Luftës së Dytë Botërore. Azia dhe Afrika pas Luftës së Dytë Botërore. Amerika Latine pas Luftës së Dytë Botërore. Forcimi i paqes dhe i sigurisë në Evropë (OKB, OSBE, BE, KE, NATO etj.). Lëvizjet demokratike të viteve `90 në Evropën Lindore. Kriza e sistemit komunist dhe shpërbërja e BRSS. Globalizmi dhe problemet globale.</p>	<p>- Kuptojnë gjendjen ndërkombëtare pas Luftës së Dytë Botërore. - Mund të shpjegojnë arsyet që sollën Luftën e Ftohtë. - Kuptojnë zhvillimet e gjithmbarshme në vendet kryesore botërore (në Evropë dhe kontinentet e tjera) dhe rolin e tyre në marrëdhëniet ndërkombëtare. - Shpjegojnë me argumente ndryshimet pozitive që ndikuan në ndryshimet demokratike në Evropë. - Mund të interpretojnë mënyrën e organizimit e funksionimit të organizatave dhe institucioneve të rëndësishme ndërkombëtare si OKB, OSBE, BE, KE, NATO etj. dhe rolin e tyre të rëndësishëm për paqe, siguri e zhvillim. - Çmojnë rëndësinë e ngadhënjimit të proceseve demokratike ndaj komunizmit në Evropën Lindore. - Vlerësojnë rëndësinë e rënies së sistemit komunist në BRSS dhe</p>	<p>Edukatën qytetare, gjeografinë, artin etj</p>

		(15 orë)	ndikimet pozitive që pati. - Kuptojnë tendencat globalizuese dhe problemet e ndryshme globale (terrorizmi, ndotja e mjedisit etj.).	
V. KOHA BASHKËKOHORE	4. Bota pas Luftës së Dytë Botërore	Ballkani pas Luftës së Dytë Botërore Jugosllavia gjatë viteve 1945-1990. Bullgaria dhe Rumania në vitet 1945-1990. Greqia dhe Turqia pas Luftës së Dytë Botërore. Vendosja e regjimit komunist në Shqipëri (1944-1948). Shqipëria gjatë regjimit komunist (1948-1990). Përmbysja e diktaturës komuniste dhe fitorja e demokracisë në Shqipëri. Kosova dhe viset e tjera shqiptare në ish-Jugosllavi gjatë viteve 1945-1948. Kosova dhe shqiptarët deri te Plenumi i Brioneve (1949-1966). Kosova dhe shqiptarët pas Plenumit të Brioneve (1966-1974). Kosova element konstituiv i Federatës Jugosllave (1974 -1981). Demonstratat e vitit 1981 dhe rritja e represionit ndaj shqiptarëve. Lëvizja demokratike në Kosovë (1989-1997). Lufta e UÇK-së, ndërhyrja e NATO-së	- Kuptojnë gjendjen e përgjithshme të popujve dhe shteteve ballkanike pas Luftës së Dytë Botërore. - Mund të shpjegojnë arsyet dhe momentet kryesore të vendosjes së sistemit komunist në Shqipëri. - Analizojnë gjithanshëm periudhën e sistemit komunist në Shqipëri. - Vlerësojnë arsyet që çuan në përmbysjen e sistemit komunist në Shqipëri dhe rëndësinë e kësaj për popullin shqiptar në përgjithësi. - Analizojnë dhe mund të komentojnë fazat e ndryshme nëpër të cilat kaluan Kosova dhe viset e tjera shqiptare në ish-Jugosllavi. - Kuptojnë politikën e shtetit jugosllav ndaj shqiptarëve. - Çmojnë veprimet e personaliteteve shqiptare për liri e përparim kombëtar. - Përshkruajnë eskalimin e situatës dhe likuidimin e autonomisë së Kosovës nga regjimi serb. - Analizojnë dhe çmojnë	Edukatën qytetare, gjeografinë, letërsinë artin, filozofinë, sociologjinë etj

		dhe çlirimi i Kosovës. Diaspora shqiptare në Evropë, SHBA dhe vendet e tjera 1945-1990. (14 orë)	vetorganizimin e shqiptarëve dhe vendimet e tyre për liri dhe pavarësi. - Vlerësojnë dhe çmojnë shkaqet e daljes së UÇK-së në skenë, luftën e saj për liri, intervenimin ndërkombëtar të NATO-së dhe çlirimin e Kosovës. - Identifikojnë veprimtarinë e diasporës shqiptare pas Luftës së Dytë Botërore dhe rolin e saj të rëndësishëm për kombin.	
V. KOHA BASHKËKOHORE	5. Të arriturat në: kulturë, shkencë e teknikë gjatë shekullit XX	Arsimi, kultura, shkenca Zhvillimi i arsimit dhe kulturës në Shqipëri pas Luftës së Dytë Botërore. Zhvillimi i arsimit dhe kulturës në Kosovë pas Luftës së Dytë Botërore. (2 orë)	- Vlerësojnë të arriturat në arsim, shkencë e kulturë të shqiptarët pas Luftës së Dytë Botërore.	Gjeografinë, letërsinë, artin etj.

Vërejtje: 4 orë mësimore janë në dispozicion të arsimtarit që sipas dëshirës dhe interesimit të nxënësve të kenë mundësi për të zgjedhur ndonjë njësi mësimore në kuadër të përmbajtjeve programore, historisë lokale etj. Mund të realizohet edhe vizitë ndonjë institucioni-vendi kulturo-historik (arkivave, muzeve, bibliotekave, instituteve, monumenteve etj.

METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIES

Metodologjia e mësimdhënjes përcakton suksesin e realizimit të qëllimeve dhe objektivave që mësimdhënësi ia paracakton vetes në bazë të përmbajtjeve programore.

Metodat dhe teknikat e mësimdhënies janë po aq të larmishme sa edhe vetë stilet dhe mënyrat e nxënies së vetë nxënësve. Prandaj, gjatë një ore mësimore, mësimdhënësi mund të përdorë disa forma, teknika, dhe metoda mësimore të kombinuara me njëra-tjetrën në mënyrë që të arrijë rezultate optimale gjatë procesit mësimor. Duke synuar përmbushjen e kërkesave për nxënie cilësore me nxënësin në qendër sugjerohen, metoda, forma dhe teknika të tilla si:

Format kryesore të organizimit të procesit mësimor janë:

Puna me gjithë klasën,

Puna me grupe (të mëdha ose të vogla)

Puna me çifte

Puna individuale

Metodat:

E mësimdhënies - (kallëzimi, shpjegimi, ligjërata, biseda, demonstrimi etj.)

E të mësuarit - është metodë e punës së përbashkët e mësimdhënësit dhe nxënësve dhe përdoret për arritjen e qëllimeve, synimeve, qëllimeve, objektivave etj,

E të nxënit - (vrojtimi i pavarur, ushtrimet, diskutimet, debatet, shfrytëzimi i literaturës,shkëmbimi i mendimeve etj.)

Kërkimore - është metodë që mundëson të bëhen kërkime historike nëpërmjet burimeve dhe analizave lidhur me saktësinë dhe interpretimin e fakteve të gjetura.

Teknikat:

Ekziston një numër i madh teknikash të mësimdhënies dhe të nxënies. Këtu sugjerohen vetëm disa prej tyre.

- **Brainstormingu** (“stuhi, mendimesh“, **gjenerim ideshë**)- është teknikë efektive që më tepër përdoret në fillim të orës mësimore.

- **Klasteri (grumbulli apo pema e mendimeve)** - nxit nxënësit për të menduar rreth një teme të caktuar. Rëndom shërben për të krijuar lidhje midis fakteve.

- **Insert-i (është sistem ndërveprues i shënimit për të menduarit dhe leximin e efektshëm)**. Kjo teknikë përdoret në pjesën kryesore dhe është efektive, sepse nxënësi është gjithmonë aktiv dhe mban qëndrim kritik ndaj asaj që e lexon.

- **Pesëvargëshi** – është teknikë e veçantë e cila ka pesë vargje, e cila kërkon përmbledhjen e informacionit në shprehjet të cilat përshkruajnë apo reflektojnë rreth idesë kryesore të temës.

- **Xhigsou (Ndërthurja)** – është teknikë e të lexuarit në bashkëpunim, leximi i njësisë mësimore nuk bëhet në tërësi nga ana e të gjithë nxënësve, por nxënës të caktuar janë përgjegjës për pjesë të caktuara.

Teknika të tjera janë: *ditari dypjesësh, di dua të dijë mësova, ese, pesëvargëshi, rrjeti i diskutimit, diagrami i Venit shkrimi i lirë etj.*

Historia gojore është gjithashtu ndër mënyrat bashkëkohore të të mësuarit të lëndës së historisë.

Në të gjitha rastet zbatimi i metodave apo teknikave mësimore të lartpërmendura duhet të shoqërohet me përdorimin e materialeve përkatëse didaktike, pa të cilat nuk mund të arrihen rezultate e dëshiruara. Për tema mësimore të caktuara mund të shfrytëzohen me sukses muzetë, galeritë, bibliotekat, arkivat, ekskursionet në vendet dhe monumentet kulturo-historike etj.

VLERËSIMI

Vlerësimi është proces i mbledhjes sistematike, analizimit dhe interpretimit të informatave me qëllim të përcaktimit se në çfarë shkalle nxënësi i ka zotëruar objektivat udhëheqës.

Vlerësimi është proces i vazhdueshëm dhe u shërben disa qëllimeve të ndryshme.

Ndër qëllimet kryesore të vlerësimit janë:

1. Të sigurojë informacion rreth përparimit të nxënësve.
2. T'u sigurojë nxënësve informacion mësimor.
3. T'i motivojë nxënësit.
4. Të sigurojë realizimin e objektivave të përcaktuara.
5. Të vlerësojë gatishmërinë e nxënësve për nxënie në të ardhmen.

Tipat e vlerësimit

Ekzistojnë tipa të larmishëm vlerësimi si:

- **Vlerësimi diagnostikues** përcakton te nxënësit dobësitë, vështirësitë, problemet dhe identifikon nxënësit me nevoja të veçanta.

- **Vlerësimi formues** ka për qëllim ta udhëzojë mësuesin në planifikim dhe te nxënësit të identifikojë vështirësitë gjatë nxënies (punës) me qëllim që t'u ndihmojë dhe të plotësojë nevojat e tyre për nxënie më të suksesshme.

- **Vlerësimi klasifikues** ka për qëllim të caktojë pozitën e nxënësit në raport me shkathtësitë e zotuarra paraprake dhe objektivat e parashikuara.

- **Vetëvlerësimi** është proces i mbledhjes, analizimit, interpretimit të informatave dhe veprimtarisë që nxënësi e bënë vet me anë të ndonjë mjeti vlerësues.

- **Vlerësimi përmbledhës** bëhet me qëllim që të zbulojë shkallën e arritjes së objektivave pas një periudhe të caktuar të mësimdhënies p.sh., pas një kapitulli, gjysmëvjetori, viti...etj.

- **Vlerësimi në bazë të kriterëve** kupton vlerësimin e çdo nxënësi që përmbush kriteret e caktuara p.sh., krahasimi i pikëve të testit me një standard të caktuar. Ky vlerësim i siguron informacion mësimdhënësit që të identifikojë vështirësitë e nxënësit dhe të ndihmojë në përmirësimin e tyre.

Vlerësimi formues dhe diagnostikues nuk vlerëson me nota, por në bazë të tyre mësimdhënësi planifikon punën e tij.

- **Vlerësimi i brendshëm** përfshin planin mësimor. Veprimtaria vlerësuese formulohet, zhvillohet dhe vlerësohet nga mësuesi.

- **Vlerësimi i jashtëm.** Veprimtaritë vlerësuese hartohen jashtë shkollës (specialistë të nivelit të lartë).

- **Vlerësimi i përditshëm** bazohet në kontrollin e punës së nxënësit në klasë.

- **Vlerësimi paraprak** bëhet para testimit vlerësues.

- **Vlerësimi përfundimtar** bëhet në fund të vitit dhe bazohet në vlerësimin përfundimtar të një lënde të caktuar.

- **Vlerësimi në proces** bazohet në vlerësimin e mbikëqyrjes së drejtpërdrejtë gjatë kryerjes së një pune ose detyre në zhvillim etj.

Veprimtaritë kryesore të vlerësimit në klasë

- *Kontrolli i rëndomtë i veprimtarive në klasë*
- *Detyrat e shtëpisë*
- *Testet*

- Mësimdhënësi gjatë orës mësimore i **kontrollon** rregullisht nxënësit, u jep informacione për të lehtësuar nxënien dhe vazhdimisht kupon përparimin e nxënësve dhe vështirësitë e tyre.

- Rëndësia e **detyrave të shtëpisë** është se përmes tyre sigurojmë informacione për vazhdimin dhe zgjerimin e njohurive të nxënësve në mënyrë të pavarur dhe për përvetësimin e njësive të mësuara gjatë kryerjes së detyrave të shtëpisë. Në rast të paraqitjes së vështirësive ndihma e prindit është e dobishme, por njëherësh mund të jetë edhe e padobishme në rast se në vend që të hulumtojë për zgjidhjen e detyrës nxënësi i merr të gatshme nga prindi.

Format e testeve janë:

- Me gojë
- Me shkrim
- Përmes paraqitjes grafike etj.

Testimet janë të rëndësishme për të siguruar informacione për përparimin e nxënësit, por në raste të veçanta mund të ketë edhe anët negative për arsye se te nxënësit shkaktojnë ankth, stres, frikë etj. Gjatë zbatimit të testimit, sistemi i poentimit zgjidhet nga vetë mësimdhënësi.

Për vlerësimin e njohurive të nxënësve përdorim edhe veprimtari të tjera, p.sh.,

- Vlerësimi i eseve
- Vlerësimi me dosje
- Vetëvlerësimi etj

BURIMET DHE MJETET MËSIMORE

1. Aspekte të mësimdhënies së historisë, Prishtinë, 1997.
2. Aspekte të mësimdhënies së historisë, Tiranë, 1995.

3. Bardhyl Musai, Psikologjia e Edukimit, Shtëpia Botuese: Pegi, Tiranë, 1999
4. Bardhyl Musai, Metodologjia e Mësimdhënies, Tiranë, 2003.
5. Grup autorësh, Të kuptojmë të kaluarën e përbashkët për të ndër-tuar të ardhmen, Ndryshime dhe vazhdimësi të jetës së përditshme në Shqipëri, Bullgari dhe Maqedoni 1945 – 2000, botues: EUROCLIO, Shoqata e Mësuesve të Historisë të Shqipërisë, Shoqata Bullgare e Mësuesve të Historisë, Shoqata e Historianëve të Republikës së Maqedonisë, Tiranë, 2003.
6. Historia e Popullit Shqiptar I, Tiranë, 2001.
7. Historia e Popullit Shqiptar II, Tiranë, 2001.
8. Dr. Bep Jubani, Dr. Isa Bicaj, Dr. Vilson Kuri, HISTORIA për klasën e parë të shkollave të mesme, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2001.
9. Dr. Fehmi Rexhepi, Dr. Isa Bicaj, HISTORIA për klasën e parë të shkollave të mesme profesionale, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2001.
10. Fehmi Rexhepi, Frashër Demaj, Histori 10, për Gjinnazin e përgjithshëm dhe për Gjinnazin e shkencave shoqërore, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.
11. Jusuf Bajraktari, Fehmi Rexhepi, Frashër Demaj, Histori 10, për Gjinnazin matematikë dhe informatikë dhe Gjinnazin e shkencave natyrore, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.
12. Isa Bicaj, Arbër Salihu Histori 10, për Gjinnazin e gjuhëve, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.
13. Fehmi Rexhepi, Frashër Demaj, Histori 11, për Gjinnazin e gjuhëve, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.
14. Jusuf Bajraktari, Isa Bicaj, Histori 11, për Gjinnazin e përgjithshëm, Shtëpia Botuese: Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.
15. Grup autorësh, Historia e popullit shqitar, për shkolla të mesme, botoi : Libri Shkollor, Prishtinë, 1998.
16. Grup autorësh, Historia e Shqipërisë dhe e shqiptarëve, nën redaktimin e prof. Dr. Hysni Myzyrit, botoi: Siptinti, Prizren, 2000.
17. Dr. Agron Gani, Dr. Hysni Myzyri, Dr. Jusuf Bajraktari, Historia për klasën e dytë të shkollave të mesme. botoi : Libri Shkollor, Prishtinë, 2001.

18. Mikel Pjetrush, Atlas historik i botës, Shtëpia Botuese: Camaj – Pipa, Shkodër, 2001.
19. MASHT, Plani dhe programi mësimor 9, Libri Shkollor, Prishtinë, 2002.
20. MASHT, Plani dhe programi mësimor 10, Libri Shkollor, Prishtinë, 2003.
21. MASHT, Plani dhe programi mësimor 11, Libri Shkollor, Prishtinë, 2004.

BURIMET NË INTERNET

1. www.dadalos.org
2. www.historyplace.com
3. www.see-educoop.net
4. www.eurocliohistory.org
5. www.euroclio.net